

Székrekedés (obstipatio)

Tájékoztató szülőknek

Csecsemő- és Gyermekek Osztály
Karolina Kórház
2019.

Székrekedés (obstipatio)

Ok

A legtöbbször nincs speciális betegség a háttérben. Sok gyermeknek veleszületett hajlama van a székrekedésre. Néha a rostszegény étrend, túl kevés folyadék fogyasztása, vagy szorongás, fájdalmas székletürítéstől való félelem is szerepet játszhat a kialakulásában. Ritkább esetben pajzsmirigybetegség, bélmozgás veleszületett zavara (Hirschsprung betegség), vagy akár tejallergia is okozhatja.

Tünetek

Életkortól függően a normál széklet gyakorisága és állaga változik. Míg csecsemőknél akár heti egyszeri székletürítés is normál lehet az első hónapokban, addig kisgyermekeknél általában már naponta vagy legalább másnaponta van normál formált széklet.

Utazáskor, betegségek alatt átmenetileg lehet a széklet keményebb és késhet egy – két napot. Ha viszont a széklet 2-3 naponta vagy még ritkábban ürül, kemény, bogyós, esetleg fájdalmas is az ürítés rendszeresen, akkor már székrekedésről beszélhetünk. Tartós szorulás esetén nagyobb méretű széklettrög alakulhat ki a végbélben, melynek ürítése heves fájdalommal, a végbélnyílás nyálkahártyájának repedésszerű sérülésével járhat, friss vér veszítésével. Tartós szorulás esetén a felsőbb bélszakaszok heves görcsös fájdalma jelentkezhet súlyos hasi betegségeket utánzó tünetekkel.

Hónapokig elhúzódó krónikus esetekben étvágytalanság is felléphet.

Gyakori komplikáció a túlfolyásos hasmenés vagy a széklet incontinentia, amikor az alsónemű folyamatosan, kisebb vagy nagyobb mértékben széklettel szennyezett. Ilyenkor néha tartós hasmenésnek gondolják a problémát, pedig székrekedésről van szó, ahol a végbélben felhalmozott székletdugó mellett csorog felülről, zömében naponta többször is, kismennyiségű híg, esetleg kenőcsös széklet.

Legsúlyosabb esetekben a gyermek a székletét a nadrágjába üríti.

Vizsgálatok

Alapos kikérdezés során általában kiderül, hogy mióta tart és mennyire súlyos a székrekedés. Az orvos megtapintja a hasat, meghallgatja a bélmozgásokat. Ez többnyire elégséges.

Néha szükséges lehet a végbél ellenőrzése betapintással, hasi röntgen vagy ultrahang végzése.

Ezeknél sokkal inkább segít 1-2 hetes tüneti napló vezetése, a széklet gondos leírásával a pontos diagnózis felállításában.

Labor vizsgálatot csak ritkán, célzottan végzünk pl.: Pajzsmirigy funkció, elektrolit vizsgálat. Hirschsprung betegség gyanújakor gyermeksebészeti vizsgálat.

Kezelés

A cél, a normál bélműködés és székletürítési mechanizmus helyreállítása. Normál esetben a bél utolsó szakasza, a végbél üres. Ha a vastagbélből ide széklet érkezik, akkor rövid idő alatt még víz szívódik vissza és a formált, hurkaszzerű széklet kialakulásával székelési inger lép fel. Ha már a gyermek szobatiszta, akkor a székelési inger észlelésekor a WC-be üríti a székletét.

- *Életmód változtatás:* bő folyadékbevitel, rostús étrend (barna kenyér, gyümölcsök, zöldségek), több zsír, tejtermék, rendszeres mozgás.
- *Székletlazítók :*
  - Macrogol (Moxalole, Forlax, Movicol): Lehetőleg napi 1x ,de magasabb dózis esetén osztható is 2-3x-ra. 1-10 zacskó. Bár maximális dózist megad a gyártó, gyakorlatilag nincs felső határ. A dózis az eredménytől függően naponta vagy 2 naponta emelhető/csökkenthető. A Macrogol a Karolina Kórház patikájában 5 és 10 grammos kiszerelésben receptre kapható.
  - Lactulose (Laevolac): Lehetőleg napi 1x2ml/kg/nap. Szükség esetén a dózis emelhető 5 ml-es lépcsőkkel. Felső határ a mellékhatások jelentkezése, mint hasi görcsök, hányinger, hányás, hasmenés. (Mellékhatások nagyobb dózisonál gyakoribbak.)
- *Béltisztítás, helyreállítás:* A felgyülemlett, dugót formáló, kemény székletet el kell távolítani. Hatásosság szerint nincs különbség a nagy dózisú szájon át adott kezelés és a béltisztító beöntések között. Enyhébb esetben lehet próbálkozni kúppal (Pezsgő kúp, glicerines kúp). Béltisztítása után feltétlenül tartósan széklet lazítót érdemes adni, amíg a széklet tartósan naponta normál mennyiségben és lazán ürül.
- *Beöntések:* Fiziológiás langyos só oldattal történik (20ml/kg, max.500ml). Szükség szerint ismételni.
- *Pszichoterápiás támogatás* lehet szükséges néha, ha a szorongásos panaszok dominálnak, vagy magatartás zavar is van a háttérben.

Gyakori hibák

- Túl alacsony dózisokat adunk.
- A kezelés túl rövid, vagy félbeszakítják.
- A túlfolyásos székletet hasmenésnek tekintik és elhagyják a kezelést.
- Túl kis mennyiségű, naponta ürülő kenőcsös vagy kemény székletet normálnak tekintik.

Mennyi ideig kell/lehet kezelni, gyógyszert adni?

A kezelés hossza nagyon változó és a kiváltó októl is függ. Néha egy pár hetes vagy hónapos székletlazító kúra elegendő a normál székletürítési szokás helyreállításához. Máskor akár fél évig vagy tovább is szükséges minden nap gyógyszert használni. Gyakori, hogy a sikeres kezelés után egy betegség vagy utazás kapcsán újra és újra visszaesések lépnek fel és akár évekig vannak periódusok, amikor székletlazító gyógyszert kell adni.

Bizonyos bél műtétek, vagy veleszületett rendellenességek, bénulások, szellemi/testi fejlődésben elmaradás esetén akár egy életen át szükséges lehet székletlazítók használatára. Szerencsére az előzőekben említett modern készítményeket lehet tartósan használni, nem kell félni a mellékhatásoktól.

Követés

1-3 havonta célszerű főleg kezdetben szakrendelésen megjelenni széklet naptárral, hogy ellenőrizzük a kezelés hatásosságát, a diagnózis pontosságát. Bizonyos betegségek esetén évente végzünk kontrollt hosszú éveken keresztül.

Főleg a szobatisztaság kialakulása körül fontos a gondos megfigyelés és a szükséges támogatás megadása.

A tüneti napló vezetése nagyon fontos.

Segítség a széklet leírásához a Bristol skála.

Kisebb gyermekeknél a motiválás, jutalmazás fontos része a kezelésnek.

Széklet skála

1		<p>Olyan mint:</p> <p>Nyúl bogycók</p> <p>kemény, gölyök, darabok, nehezen</p>
2		<p>Olyan mint:</p> <p>Szőlő fürt</p> <p>összetapadó darabok/gölyök</p>
3		<p>Olyan mint:</p> <p>Kukorica torzsa</p> <p>hurka alakú, egyenetlen felszínnel</p>
4		<p>Olyan mint:</p> <p>Hurka</p> <p>kolbász, kigyó szerű, sima, fényes és lágy</p>
5		<p>Olyan mint:</p> <p>Csibe falatok</p> <p>lágy, darabkák de ép szélekkel, könnyen ürül</p>
6		<p>Olyan mint:</p> <p>Zabkása</p> <p>lágy, nagyon lágy pép szerű széklet</p>
7		<p>Olyan mint:</p> <p>Hüslé</p> <p> folyékony, víz szerű,</p>

Bristol széklet skála gyermekeknek

SZÍNEZD KI!

(játék gyermekeknek)

